

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

СИЛАБУС навчальної дисципліни

Педагогіка і психологія вищої школи (обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Українська мова та література

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: доктор психологічних наук,
професор кафедри педагогіки
та методики початкової освіти Іванчук М.Г.
доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки
та методики початкової освіти Романюк С.З.
доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки
та методики початкової освіти Федірчик Т.Д.

Профайл викладача (-ів) http://elemed.chnu.edu.ua/?page_id=11
[https://scholar.google.com/citations?user=SOYNMS0AAAAJ&hl=uk
&oi=ao](https://scholar.google.com/citations?user=SOYNMS0AAAAJ&hl=uk&oi=ao)

Контактний тел. Романюк С.З. +(380)8299766

E-mail: s.romaniuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3154>

Консультації: Очні та онлайн консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс «Психологія і педагогіка вищої школи» - одна з важливих дисциплін в системі вищої освіти. Предметом вивчення навчальної дисципліни для студентів другого освітнього рівня (магістерського) - є методологічні основи педагогіки та психології вищої школи, сучасні методики викладання навчальних дисциплін, особливості дидактичних прийомів та методик інноваційних технологій, що забезпечують якість освіти та контролю за рівнем навчальних досягнень студентів, особливостей діяльності викладача та його професіоналізм. Засвоений матеріал курсу здобувачами забезпечить обізнаність в особливостях організації освітнього процесу сучасного навчального закладу вищої школи та ознайомлення з процесами реформування вищої освіти в Україні, а також вимог до професіоналізму викладача.

Дисципліна «Психологія і педагогіка вищої школи» спрямована на формування у студентів цілісного й системного розуміння психолого-педагогічних проблем становлення особистості та професійної підготовки студентів в умовах вищого закладу освіти; пізнання психологічних закономірностей і умов ефективності процесу професійної освіти у вищій школі; забезпечення засвоєння теоретичних основ організації освітнього процесу у вищому закладі освіти та наукових основ управління вищою школою.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з теорією та практикою навчання, виховання й управління у вищій школі, психологічними закономірностями освітнього процесу та співпраці між викладачем і студентом, студентською групою, формування їх готовності до викладацької діяльності у закладах вищої освіти, організації науково-дослідної та інноваційної діяльності.

3. Пререквізити. Ефективність засвоєння даного курсу підвищує вивчення наступних дисциплін: «Основи педагогіки», «Дидактика», «Педагогічна психологія», «Педагогічна майстерність».

4. Результати навчання (компетентності).

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

ФК-10. Здатність визначати сутність і психолого-педагогічні основи процесів навчання й виховання, зміст мовної освіти в ЗВО України

Програмні результати навчання:

ПР-2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПР-4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПР-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПР-13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПР-19. Проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати власну педагогічну

діяльність, опанувати сучасні технології програмно-методичного забезпечення філологічних дисциплін у процесі викладання української мови та літератури в закладах освіти.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент повинен:

а) знати:

- теоретичні основи педагогіки та психології вищої школи як науки та навчальної дисципліни;
- структуру, зміст системи вищої освіти в Україні та особливості управління нею;
- основні категорії дидактики вищої школи та нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти;
- структуру, особливості та психологічні закономірності організації освітнього процесу у вищій школі;
- специфіку застосування інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі вищої школи;
- основні дидактико-методичні засади контролю та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів;
- особливості індивідуальної та позааудиторної навчально-виховної роботи зі студентською молоддю;
- психологічні особливості студентського віку та становлення особистості студента як майбутнього фахівця;
- психологію педагогічної діяльності викладача вищої школи та професійні вимоги до неї;
- шляхи конструктивного подолання бар'єрів і вирішення конфліктів у педагогічній взаємодії «викладач - студент».

б) уміти:

- аналізувати зв'язки педагогіки з системою педагогічних наук та іншими науками;
- складати план навчальних занять (лекції, семінарських, лабораторних) у вищій школі та аналізувати засоби діагностики;
- використовувати інтерактивні ігрові методи та методики інноваційних технологій навчання у підготовці фахівців;
- планувати та реалізовувати організаційно-виховну роботу куратора академічної групи;
- давати психологічну характеристику студентського періоду життя людини, визначати механізми соціалізації особистості у студентському віці;
- складати характеристику студента та студентської групи;
- визначати зв'язки між рівнем інтелектуального і особистісного розвитку студентів та формами і методами впливу на результати навчання та виховання;
- складати програму особистісного самовдосконалення та програму «Я концепція майбутнього фахівця».

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Форма навчання	
		денна	заочна
К-сть кредитів – 3		Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – за вибором студента до ЗМ		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти – другий магістерський	30 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		0 год.	0 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальна робота	
		Підсумковий контроль -екзамен	

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назва модулів	Теми лекцій	Кількість годин			
		Л		С.р.	
		Д	З	Д	З
Педагогіка вищої школи	1.1. Теоретичні основи педагогіки вищої школи як науки та навчальної дисципліни	2		4	6
	1.2. Вища освіта України. Система вищої освіти в Україні та управління нею.	2	1	4	5
	1.3. Дидактика вищої школи. Зміст освіти у закладах вищої освіти. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти та якості освітньої діяльності	2		4	6
	1.4. Організація освітнього процесу у вищій школі: особливості організації освітнього процесу у вищій школі управління освітнім процесом; методи, та форми навчання. Студентоцентризму в освітньому процесі	6	1	8	13
	1.5. Інноваційні технології навчання у вищій школі	2	1	4	5

	1.6. Контроль та оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.	2	1	4	5
	1.7. Організація позааудиторної виховної роботи у ЗВО та академічній групі	2		4	6
<i>Модульна контрольна робота – 1 год.</i>					

Психологія вищої школи	2.1. Психологія вищої школи як наука і навчальна дисципліна	2		4	6
	2.2. Студент як об'єкт і суб'єкт навчально-професійної діяльності у вищому навчальному закладі.	2	1	4	5
	2.3. Студентство як соціальна група та її психологічні особливості	2	1	4	5
	2.4. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності	2		4	6
	2.5. Психологічні особливості професійної діяльності викладача вищої школи. Професіоналізм та педагогічна майстерність у педагогічній діяльності викладача.	2	1	4	5
	2.6. Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами.	2	1	5	6
	2.7. Протиріччя і конфлікти у педагогічній взаємодії та шляхи їх запобігання й вирішення. Доброчесність як основний принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача зі студентством	2		5	7
<i>Модульна контрольна робота – 1 год.</i>					
Всього годин:		30	8	60	82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

**Завдання для СРС
з курсу «Педагогіка і психологія вищої школи»
Модуль 1 «Педагогіка вищої школи»**

№	Тема	Завдання	Максимальна кількість балів
1.	Тема 2	Розробити <i>модель вищої освіти України</i> на основі аналізу її системи (рівні вищої освіти, ступені вищої освіти, типи ЗВО тощо). (аркуш А4)	12
2.	Тема 5	Розробити <i>поширений план лекційного заняття</i> з курсу вашої спеціальності (тема на вибір) (на аркушах А4)	12
3.	Тема 5	Розробити <i>поширений план семінарського заняття</i> з курсу вашої спеціальності (тема на вибір) (на аркушах А4)	12

4.	Тема 6	Розробити <i>план виховної роботи куратора</i> в академічній групі (на рік). (на аркушах А4)	12
5.	Всі теми	Модульна контрольна робота	12
Всього			60 балів

Кількість набраних студентом балів за модуль множиться на коефіцієнт **0,5**.

Завдання для СРС
з курсу «Педагогіка і психологія вищої школи»
Модуль 2. «Психологія вищої школи»

№	Тема	Завдання	Кількість балів
1.	До кожної теми	Скласти <i>словник основних понять з кожної теми</i> (на аркушах А4, або у тоненькому зошиті)	12
2.		Скласти <i>психологічну характеристику студента</i> групи (за власним вибором) (аркуш А4)	12
3.		Скласти <i>психологічну характеристику студентської групи</i> (на аркушах А4)	12
4.		Скласти <i>самохарактеристику</i> : «Я – як особистість»; «Я – як майбутній фахівець» (на аркушах А4)	12
5.	Всі теми	Модульна контрольна робота	12
Всього			60 балів

Кількість набраних студентом балів за модуль множиться на коефіцієнт **0,5**.

Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є складовою підсумкового контролю.

Студентам пропонується з даної навчальної дисципліни виконати наступні завдання:

1. Скласти психологічний портрет майбутнього фахівця.
2. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти підвищення якості підготовки кадрів відповідного профілю.
3. Становлення багаторівневої системи підготовки кадрів в університеті.
4. Зміст освіти в системі підготовки фахівців за профілем.
5. Структура системи навчального процесу.
6. Дидактичні принципи навчання та їх розвиток.
7. Показники якості підготовки фахівців, критерії оцінки якості навчання.
8. Цілі, види і форми контролю якості навчання.
9. Професійна майстерність викладача.
10. Контроль якості викладання дисциплін управлінського циклу.
11. Диференціація контролю знань, умінь і навичок студентів.
12. Комплексний аналіз якості підготовки кадрів за результатами контролю.

13. Навчально-методична документація кафедри: нормативна, планова, методична, навчальна, звітно-інформаційна.
14. Розробка часткових методик викладання.
15. Створення навчально-методичного комплексу з дисципліни.
16. Інноваційні технології навчання у вищій школі.
17. Психологія взаємовідносин студентів і викладачів при аудиторній роботі.
18. Проблеми уваги у студентській аудиторії.
19. Упровадження модульно-рейтингової технології навчання.
20. Самостійна робота студентів у процесі навчання.
21. Характеристика навчальних програм відповідної спеціальності
22. Мотивація і стимули успішного навчання студентів і ефективної роботи викладачів.
23. Методи активізації навчання та організація їх впровадження.
24. Альтернативні системи навчання. Пошук шляхів удосконалення освіти.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Головна мета контролю – визначити якість засвоєння навчального матеріалу студентами, ступінь відповідності сформованих умінь та навичок цілям та завданням навчання. У процесі вивчення курсу «Педагогіка і Психологія вищої школи» використовуються наступні методи контролю:

- спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів
- усне опитування
- програмований контроль
- письмове опитування
- дидактичні тести
- самостійна робота студента тощо.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування слухачами лекційних занять з курсу, своєчасне виконання завдань самостійної і контрольних робіт.

Активність слухача на лекційних заняттях визначається якістю підготовки до них і рівнем виконання завдань самостійного характеру. Показником результативності є правильність виконання усіх видів робіт. Система оцінювання знань є накопичувальною (складається із суми балів за різними видами здійсненого контролю).

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою оцінок (балів), одержаних за виконання самостійної роботи, модульний контроль та індивідуальне навчально-дослідне завдання (за яке студент може отримати 10 балів за умови наявності менше 60 балів за поточні види самостійної роботи). Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з

навчальної/самостійної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Політика оцінювання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн-формі за погодженням із деканом факультету).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та іспиту заборонені (у т.ч. із використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

5. Рекомендована література

Основна

1. Барановська Л. .В.. Педагогіка та психологія вищої школи.: навч. посібн. К.: НАУ, 2015. 240 с.
2. Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. / В. Є. Виноградова, В. І. Юрченко. - К.: Каравела, 2018, 296 с.
3. Галузинський В.. М., Євтух М.В. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / В.М.Галузинський, М.В. Євтух – К.: ННТЛ, 2010.
4. Гірник А.Д. Основи психопедагогіки. Київ, 2016. 239 с.
5. Городиська В., Пантіюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич: Редакц.- видавн. відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
6. Грабовська С. та ін. Психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл.: / С. Грабовська, А. Вовк, Т.Партико та ін. – К.: ІН Юре, 2014, 664 с.
7. Загальна психологія /за ред. Максименка С. Д. – 2 вид. – Вінниця: Нова книга, 2004.
8. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі [Текст]: навч. посіб. / Зайченко І. В. – К.: Ліра-К, 2017. – 456 с.
9. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : метод. посіб. / авт.-уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002.
10. Методика викладання психології у вищій школі: [навч. посіб.] / Ю. Ю. Бойко-Бузиль, С. Л. Горбенко та ін. – К.: Атіка, 2012. – 272 с.
11. Мешко О.І. Психологія вищої школи. Навчальний посібник. Тернопіль: «Вектор», 2018, 196 с.
12. Москалець В. П. Загальна психологія [текст]: підручник /В. П. Москалець. – К. Ліра, 2020, 564 с.
13. Мухіна Г. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. – К.: Ліра, 2020, 178 с.
14. Оргинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Оргинський В. Л. – К.: Центр учбової літератури, 2017, 472 с.
15. Основи психології. – 2 вид. / Під заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К. : Либідь, 1996.
16. Психологія вищої школи підручник //за ред. О. І. Власової. – К.: ВШ «Київський університет», 2015, 405 с.
17. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Т. Ю. Осипова, Р. С. Гурін [та ін.]; за ред.. З. Н. Курлянд. – К.: Знання, 2012.

Допоміжна

1. Іванова Г. І. Тайм-менеджмент як педагогічна технологія формування культури розумової праці студентів / І. Іванова // Вища освіта України. - 2017. - № 1. - С. 282-292.
2. Кононенко А. О. Психологічні складові індивідуального іміджу сучасного педагога: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.07 / А. О. Кононенко. – Одеса, 2003. – 20 с.
3. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Умови застосування. Дистанційний курс / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко. – Х.: Торгсінг, 2001.

4. Левківський, К. Реформування вищої освіти в контексті імплементації Закону України «Про вищу освіту»: нормативно-правові аспекти забезпечення якості [Текст] / К. Левківський, Л. Івлєва // Вища школа. – 2016. – № 5. – С. 74-80.
5. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта – тенденція світова / Н. Г. Ничкало // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992- 2002: зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / АПН України. – Ч. 2. – Х.: ОВС, 2002.
6. Новаченко Т. В. Використання активних та інтерактивних форм і методів навчання у вищій школі / Т. В. Новаченко // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – Вип. 6: збірник наукових праць. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С. 227-234.
7. Педагогіка та психологія у сфері вищої освіти: робочий зошит / уклад.: Г. Пономарьова, М. Толмачова, Л. Кондрацька, О. Шукалова; «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків, 2020, 118 с.
8. Ставицький А. В., Ставицька Т. Є. Актуальні проблеми сучасної комунікації в системі вищої освіти України // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – № 2 (304). – Том 2. – 2016 р. – с. 44–50.
9. Табачек І. В. Формування та розвиток особистості сучасного вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук: спец. 09.00.10 «Філософія освіти». – К., 2005. – 20 с.
10. Щербань П. Сутність педагогічної культури: Вища освіта України / П. Щербань. – К., 2004.

7. Інформаційні ресурси

1. <http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека.
2. Болюбаш Я. Я. Державна програма «Вчитель» – поступ назустріч учителю / Я. Я. Болюбаш // <http://www.mon.gov.ua>.
3. Зенченко Т. Ф. Методичні засади управління системою якості освіти у вищій школі [Електронний ресурс] / Т. Ф. Зенченко // Професійна освіта: методологія, теорія та технології . - 2016. - Вип. 4. - С. 47-57. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/profe_2016_4_6
4. Інститут корекційної педагогіки і психології, м. Київ. Режим доступу: www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?limitstart.
5. Огороднійчук І. А. Значення та роль активних методів навчання на практичних заняттях у вищій школі [Електронний ресурс] / І. А. Огороднійчук // ScienceRise. Pedagogical Education. - 2016. - № 8(4). - С. 35-38. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/textcped_2016_8\(4\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/textcped_2016_8(4)_7)
6. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Даний ресурс містить максимально широкий спектр ключових текстів з психології, психогігієни, філософії, релігії, культурології та ін. Режим доступу: <http://psylib.kiev.ua/>
7. Сайт факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Режим доступу: <http://www.socd.univ.kiev.ua/>